

СЕКЦІЯ 4

Міжнародний та національний досвід організації, функціонування та розвитку аудиту

УДК 657

Л. В. Гуцаленко, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ ЗАКУПІВЕЛЬ ЗА ДЕРЖАВНІ КОШТИ

Ключові слова: державні закупівлі, контроль, ProZorro, договір, конкуренція, механізми.

Державні закупівлі є історично сформованим і традиційним видом суспільної діяльності, фактично інститутом розвитку і підтримки економіки, який постійно вимагає вдосконалення контрактної системи. В умовах невизначеності та економічних ризиків виникає гостра потреба в моніторингу та контролі як механізму реалізації ефективної державної політики у сфері закупівельної діяльності. Вирішення цього завдання має бути забезпечено за рахунок розвитку системи інформаційного забезпечення, що дозволяє на основі збору, обробки та аналізу даних отримувати уявлення про реальний стан у секторі публічних закупівель і реалізувати механізми забезпечення умов і прозорості закупівель для державних потреб.

Державні закупівлі – це не просто великий бізнес, це найбільший бізнес з усіх. У Європі він у середньому відповідає 16 % ВВП країн, даючи суперникам у вигляді фінансового сектору (5,1 %) або сільського господарства (1,5 %). Є регіональні особливості – у Нідерландах цей показник найвищий, на рівні 20,2 % від ВВП. У Бельгії найнижчий – 14 %.

В Україні була здійснена капітальна перебудова всієї сфери держзакупівель, причому це відбулося з ініціативи та за участю представників громадянського суспільства, було позначено печаттю їх рішучості змінити характер взаємин в Україні між державним і приватним секторами.

Порівнюючи Українську площину по державних закупівлях та міжнародних варто зазначити, що кожен контракт в ProZorro визначається за підсумками анонімного онлайн-аукціону з чотирьох раундів.

У першому виконавці пропонують початкові ціни, ґрунтуючись на оцінці в контракті. Потім ціни і кількість учасників розкриваються і виконавці можуть зробити нові ставки. Починає той, хто поставив найбільшу ціну. Це повторюється тричі, потім виграє найбільш вигідна ціна.

Це eBuy навпаки - і, як у випадку продавців на eBuy, покупці на ProZorro можуть вести всі переговори автоматично [1].

Департамент сфери публічних закупівель тісно співпрацює з багатьма міжнародними партнерами та організаціями, в тому числі з Організацією економічного співробітництва та розвитку (OECD), Європейським Банком Реконструкції та Розвитку (EBRD), Світовим Банком (WB), Програмою розвитку комерційного права Міністерства торгівлі США (CLDP), Програмою ЄС-OECD SIGMA, Проектом «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах» (TAPAS Project), Корейською програмою обміну знаннями (KSP), Партнерством по відкритим контрактам (Open Contracting Partnership (OCP) тощо [2].

Для урядів, які планують свій шлях до економічного відновлення після пандемії коронавірусу, державні закупівлі відіграватимуть ключову роль у постачанні життєво важливих товарів, робіт та послуг громадянам, а також у створенні можливостей для малих та великих компаній.

Сам розмір світового ринку закупівель, який, згідно з новими дослідженнями мережі Open Partnership Partnership and Spend Network, оцінюється в 13 трильйонів доларів США на рік, робить його важливою економічною діяльністю.

Понад 10 трлн дол. (77 % від загальної суми) витрачають 16 країн. Китай нині є найбільшим постачальником закупівель на рівні 4,2 трлн дол. США, а США витрачають 1,8 трлн дол. Приблизно 14 країн щорічно витрачають від 100 до 1 трлн дол. Від найвищого до найнижчого – це Японія, Німеччина, Індія, Франція, Великобританія, Індонезія, Канада, Італія, Південна Корея, Австралія, Бразилія, Нідерланди, Росія та Іспанія. Проте уряди розкривають дуже мало інформації про те, як витрачаються ці гроші.

Відсутність прозорості серйозно заважає зусиллям посилити конкуренцію, особливо для малих та середніх підприємств (МСП) та підприємств, що належать меншинам. Включення оцінки контрактів з часом забезпечить користувачам даних краще розуміння того, коли термін дії відповідних контрактів має закінчитися. Це також перешкоджає ефективному контролю за зменшенням шахрайства та корупції.

Стандарт відкритих договорів даних (OCDS - Open Contracting Data Standard) забезпечує корисну основу для стандартизації, особливо в поєднанні з інструментами та процесами для забезпечення якості та повноти даних.

Список використаних джерел: 1. Сапитон М. История ProZorro в Wired: как Украина создала самую прозрачную систему госзакупок в мире. 2018. URL: <https://ain.ua/2018/08/21/wired-prozorro>. 2. Міжнародна діяльність у сфері публічних закупівель. 2020. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/MoreDetails?lang=ukUA&id=274b77ed-ad89-446f-83f5-7686f44827bd&title=UgodaSotProDerzhavniZakupivli-wtoGra-&isSpecial=true>.

УДК 657.6

О. С. Дубинська, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку, оподаткування та економічної безпеки

Донбаська державна машинобудівна академія, м. Краматорськ, Україна

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОГО СУДЖЕННЯ АУДИТОРА ЯК МЕХАНІЗМУ ВИКОНАННЯ ЗАХОДІВ АУДИТУ

Ключові слова: аудит, незалежний контроль, професійне судження, якість інформації звітності, Міжнародні стандарти аудиту.

Вирішення завдань аудиту як одного з чинників забезпечення сталого розвитку передбачає здійснення низки заходів. Їхній зміст, послідовність та обсяг передбачає, серед іншого, застосування аудитором власного професійного судження. Зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» розширили перелік підприємств, які зобов'язані складати фінансову звітність за Міжнародними стандартами фінансової звітності, а також оприлюднювати її на сайтах із підтвердженим аудиторським звітом. Тому для виконання завдань аудиту необхідне отримання достатніх аудиторських доказів, на доказовості яких буде формуватися аудиторське судження про дотримання вимог, принципів, якісних характеристик підготовки фінансових звітів згідно МСФЗ.

Згідно з Міжнародною концептуальною основою завдань із надання впевненості, «відповідні критерії необхідні для достатньо стабільного вимірювання чи оцінювання предмета завдання в контексті професійного судження. Без системи координат, яку створюють прийнятні критерії, будь-який висновок може, або трактуватися як завгодно, або, навіть, не бути зрозумілим» [1].

Досліджуючи роль професійного судження в аудиті, необхідно аналізувати його параметри, виходячи з призначення, яке визначається об'єктно-предметними характеристиками. Особливого значення це набуває в умовах, що супроводжуються взаємним впливом економічного суб'єкта та суб'єкта аудиту.

Як слушно зауважує О. Ю. Редько, «нині, навіть у останній редакції МСА ІФАС, межа суб'єктивного аудиторського судження чітко не визначена. Як визначити суттєву невідповідність даних звітності чи її тверджень; як визначити вплив викривлень на рівні тверджень класу операцій та сальдо рахунків; як розрахувати достатність отриманих доказів для формування свого судження; що слід вважати реальним критерієм для відмови від виказування судження; чи можуть існувати різні судження різних аудиторів з одного предмета перевірки, якщо всі вони мають свідоцтво АПУ про проходження контролю якості аудиторських послуг?» [2; 3].

Як зазначають О. В. Томчук та В. Ю. Фабіянська, «об'єктом аудиторського судження є прийняття рішень протягом усього процесу аудиторської перевірки, тобто починаючи з вибору об'єкта аудиту до складання підсумкового аудиторського звіту, але найважливішим його предметом є вибір типу аудиторської думки, оскільки це і є головною метою незалежного аудиту» [4].